

Ad Kohts svarbrev av 3. juni 1953 til Georg Hvistendahl.

Koht skriver: "Det er institusjonen, den norske riksstyrima, som "flytter bort og som vil halde fram med å vera regjering "regjering for Noreg, d.v.s. for eit sjølvstendig rike."

Men i og med at Kongen og Regjeringen flykter fra landet, landets mantlige stridskrefter kapitulerer etter ordre fra Kongen og regjeringen og hele landet er okupert, opphører landet med å vere et selvstendig rike så lenge okupasjonen varer. Det var altså faktisk ikke noe selvstendig rike som den flyktede regjering kunne "halde fram med å vera regjering for". Hvis Tyskland hadde vunnet krigen, hvor lenge skulle da den flyktede regjering ha kunnet sitte i utlandet og "halde fram" med å vere regjering for Norge med bindende virkning og med å utstede heimelige lover og forordninger? Er det antall år som skal vere avgjørende eller er det prinsippet? Som prinsipp er det aldeles uholdbart. Det viser for eksempel den spanske exilregjeringens stilling idag.

Koht skriver: "Når grunngevinga (Nygaardsvolds innstilling) til resolusjonen (proklamasjonen) seier at det førebels er "vonlaust for Noreg å halde fram med krigen etc." (parenteser av G. H.)

Men Nygaardsvold bruker i sin innstilling ikke uttrykket "førebels" eller tilsvarende ord. Han sier rett ut og uten reservasjoner av noen art at "under disse omstendigheter vil det vere håpløst for Norge å fortsette krigen".

Koht skriver: "Kunngjevinga låg ferdig føre i statsrådet da resolusjonen vart vedtaka, ja var i røynda sett opp føre "grunngevinga til resolusjonen."

Men da må Nygaardsvold, som har undertegnet også Kohts innstilling til Kongens proklamasjon, ha lest teksten til proklamasjonen før han skrev sin egen begrunnelse for den - i hvert fall før han fremla denne i statsrådet. Når Nygaardsvold altså har lest Kohts tekst til proklamasjonen og allikevel uten reservasjon bruker ordene: "vil det vere håpløst for Norge å fortsette krigen", så ligger deri at Nygaardsvold den gang må ha oppfattet proklamasjonen bare som en bekjentgjørelse av Kongens og regjeringens flukt, men ikke som en bekjentgjørelse om at Norge tiltrods for den totale kapitulasjon skulle fortsette krigen fra utlandet. Nygaardsvolds begrunnelse for proklamasjonen konkluderer derfor bare med at det er Kongens og Regjeringens reise som skal bekjentgjøres for folket. Det er betegnende at Nygaardsvolds begrunnelse ikke inneholder et eneste ord om at Norge skal fortsette krigen. Tvert imot. Det er også betegnende at heller ikke Kongen

Ad Kohts brev av 3/6-53.

sier et eneste ord herom i sin interne tale i statsrådet. Han taler bare om å reise til et fremmet land og der "fortsette arbeidet for Norges beste". Men å "arbeide for Norges beste" er ikke noe uttrykk for en beslutning om å fortsette en krig.

Meg bekjent forekom det i statsrådet 7 juni 1940 ikke et eneste skriftlig eller muntlig ord som klart viser at det var besluttet at Norge skulle fortsette krigen. Derimot må det kunne sies at Nygårdsvold har gitt et klart uttrykk for at det ikke var besluttet at Norge skulle fortsette krigen. Regjeringen kunne på det tidspunkt ikke vite noe om hvad England ville tillate den å foreta seg utover å ta opphold der. Proklamasjonen er holdt i så almindelige ord og vendinger at den senere er blitt fortolket etter behov. Men et folk har i en slik situasjon, ikke minst i strafferettslig henseende, et absolutt krav på tydelig og grei beskjed som ikke kan misforståes og som ikke senere kan fortolkes etter ønske.

Koht skriver: "General Ruge kapitulerte berre for den krigsmakta "Noreg inda hadde innanlands".

Men det er bare en påstann etterpå. Det står ingen ting om det i kapitulasjonsdokumentet. Tvert imot. Det står: "Samtlige norske stridskrefter til lands til sjøs og i luften etc." Og kapitulasjonsbetingelsene forpliktet uttrykkelig hele det norske folk. Hvis Norge på det tidspunkt også hadde hatt stridskrefter utenfor landets grenser som stod under norsk d.v.s. under Kongens og regjeringens kommando, og regjeringen samtidig med kapitulasjonen hevder fortsatt å være "regjering-for Noreg, d.v.s. for eit sjölvstendig rike", så må kapitulasjonen, som var beordret av Kongen og Regjeringen, nødvendigvis omfatte også disse stridskrefter.

Men Norge hadde på det tidspunkt ikke noe som med rimelighet kan kalles stridskrefter i denne forbindelse utenfor landets grenser, med mindre man regner med de stridskrefter som var internert i Sverige. Men disse internerte stridskrefter stod ikke lenger under Regjeringens kontroll, og de ble senere sendt hjem til Norge med den flyktede regjerings samtykke.

Koht skriver: "Når han (Ruge) i dagsordren sin frå 8 juni særskilt "særskilt nemnde at nordmenn var med i krigen utafor "Noreg, så var det fordi det MÅRnaudsynt å seia at "Kongen og Regjeringa hadde norske stridskrefter med seg"

Men det fulgte bare noen ganske få personer med på flåkten. Det er ikke stridskrefter i denne forbindelse. Regjeringen bad Ruge om å få med symbolske stridskrefter, men Ruge nektet. Han kan

Ed Kohts brev av 3/6-53.

ikke ha nektet av anden grunn enn at han dengang har følt seg bundet av at den beordrede kapitulasjon skulle omfatte alle norske stridskrefter. Det er betegnende at heller ikke Ruge sa at Norge skulle fortsette krigen utenfor landets grenser, hvilket han meget lett kunne ha sagt, hvis han dengang hadde ment at Kongens proklamasjon fra statsrådet den 7. juni skulle gi uttrykk for dette. Han meddelte bare at det også fantes nordmenn som var med i striden utenfor landets grenser. Nærlig de frivillige, som den engelske ambassadør i Norge en gang etter 1945 takket offisielt for deres frivillige innsats.

Hvad den britiske regjering måtte ha sagt i parlamentet den 11. juni 1940 om at "Norway" ville holde fram med striden mot Tyskane" er selvsagt uten enhver rettslig betydning i denne sak.

Hvis en sammenholder en rekke begivenheter og ting i tiden omkring kapitulasjonen såsom:

Den totale kapitulasjon som også forpliktet hele befolkningen, Ruges nektelse av å sende symbolske stridskrefter med til England, Kronprinsens sterke ønske om å forbli i Norge etter kapitulasjonen, Kohts forsøk på å skaffe Kongen oppholdstillatelse i Sverige, Hambros forslag om at regjeringen skulle slå seg ned på Svalbard, Teksten til Mygårdsvolds innstilling i statsrådet 7 juni 1940, Kohts og Mygårdsvolds private samtale før flukten, Avisenes ledere etter kapitulasjonen, Biskop Berggravs opprop etter kapitulasjonen, Regjeringens uvisshet om hvad England ville tillate den å gjøre, Administrasjonsrådets og anden norsk bistand ved utbygging av flyplasser for tyskerne etc. etc.

så fremkommer et temmelig klart bilde av at Regjeringen etter kapitulasjonen opprindelig bare kan ha tatt sikte på å opprettholde regjeringsnavnet, men ikke på at Norge skulle fortsette krigen. Dette var også hele folkets oppfatning til å begynne med.

Dette med Norges fortsatte krig utenfor landets grenser må nødvendigvis være kommet til på et senere tidspunkt etter regjeringens ankomst til England.

Georg Mikeland